

Angyalok és építészet

Makovecz Imre 90

Makovecz Imrével több, mint negyven évvel ezelőtt találkoztam először, még bőven a rendszerváltás előtt, Budapesten. Mielőtt megkaptam volna a vízumot, meghallgatásra kellett mennem a londoni magyar nagykövetség kulturális attaséjához. Kellemes modorú ember volt, de sok kérdést tett fel. Hogy miért akarom meglátogatni az építész Makoveczet? Hogy a kulturális attasé budapesti kollégái örömmel bemutatnák nekem Magyarország legjobb kortárs építészeit, sőt körutat szerveznének nekem, ahol megtekinthetném a munkáikat, Makoveczet meg talán el is felejthetnénk.

Ám én korábban már láttam egy bélyegnél alig nagyobb méretű fekete-fehér fényképet, a Makovecz Imre által tervezett Ravatalozóról, amely a számomra gyönyörű nevű Farkasréti temetőben áll. Mindenáron látnom kellett ezt az épületet és találkoznom kellett az építésszel, aki alkotta. A kulturális attasé beadta a derekát.

Amikor találkoztam Imrével, a Pilisi Parkerdőgazdaságnál dolgozott. Megmutatta és le is rajzolta nekem azokat a struktúrákat, amelyeket ő „épületlényeknek” nevezett: Olyan építészeti alkotásokat, amelyek a természet részei, ám egyúttal egy varázslatos ősi Magyarország kifejeződései is, a 20. század végének megfelelően megalkotott és kivitelezett formában.

Elvitt megnézni falvakat, amelyek küszködtek hagyományos életmódjuk, létfeltételeik lerombolása miatt, s ahol Imre a helyiekkel összefogva, kis költségvetéssel, erdei faanyagból épített megkapó szépségű közösségi épületeket, faluházakat. Láthattam, hogy a falusiak mennyire tisztelték, sőt szerették őt.

Imre nem volt a magyar Robin Hood, de egy rövid ideig a magyar erdő építésze volt, aki a természet szolgálatában és a közös jóért dolgozott. Abban az időben Londonban dolgozó fiatal segédszerkesztőként, az Architectural Review (Építészeti Szemle) munkatársaként izgalmas élmény volt számomra, hogy elsőként publikálhattam Makovecz Imre munkáiról angol nyelven, ill. a vasfüggöny másik oldalán.

Imre szerette a fákat és látta az angyalokat, akárcsak az angol művész, William Blake, akinek látnoki műveit Önök is megtekinthetik itt szemben a Hősök tere túloldalán, egy kiváló kiállításon. Imréhez hasonlóan William Blake is a fizikai és a nem anyagi világ, vagy másképpen a menny és a föld összekapcsolását tűzte ki célul. Angyalok és építészet – ezt a címet választottuk ennek a kiállításnak.

III. Károly király, aki még Walesi herceggént Angliában és Magyarországon is találkozott Imrével, egyfajta világítótoronynak, inspiráló és iránymutató fénysugárnak tekintette őt. Én azonban inkább harcias, de szerető angyalnak tartom Makovecz Imrét, a magyar organikus építészet arkangyalának.

Természetesen Imréétől eltérő módokon is lehet művelni az építészetet. Mégis, ő egy olyan szerves építészeti vízióját követte, amely nemcsak gyakorlati vagy esztétikai szempontból, hanem spirituálisan is gazdagító épületeket alkot.

Elismerésre méltó, hogy a magyar kormány támogatást nyújt a Makovecz épületek megóvásához, felújításához – ezeket az épületeket valamilyen formában itt, a kiállításon is megtekinthetik. Angolként, a dolgokat Önökhöz képest óhatatlanul más szemmel néző emberként remélem, hogy Ön miniszterelnök úr és honfitársai a Feltámadás templomának megépítése mellett döntenek, amely templom világítótoronyként ragyoghatja be Budapestet. Ám ha el is kötelezik magukat a megépítés mellett, a kivitelezéssel nem kell kapkodni. Ahogy Antoni Gaudí mondta a barcelonai Sagrada Família építése kapcsán: „Ügyfelem nem siet” – értelemszerűen a Jóistenre utalva. Mégis, milyen csodálatos lenne, ha a budapesti épületek eljövendő generációi már a Feltámadás templomát üdvözölve épülhetnének meg!

A mostani kiállítás létrehozásán oly sokat és oly keményen dolgozó munkatársaim nevében szeretném megnyitni a kiállítást és köszönteni Önöket, valamint Makovecz Imre csodálóját a világ minden táján, az Angyalok és építészeti kiállításon!

Jonathan Glancey
a kiállítás kurátora